

A MAGYAR KIRÁLYI FÖLDMŰVELÉSÜGYI MINISZTERIUM MEGBÍZÁSA

RÁDIÓS GAZDASÁGI ELŐADÁSOK

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG:

ELNÖK: BR. PRÓRAY GYÖRGY DR.
HELYETTES ELNÖK: TÓTH JENŐ DR.

TAGOK:

BUDAY BARNA SZTANKOVICS JÁNOS
WÉMETH JENŐ WELLMANN OSZKÁR DR.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

CZVETKOVITS FERENC DR.

SEGÉDSZERKESZTŐ:

SUHAYDA TIBOR

SZERKESZTŐSÉG:

BUDAPEST, V., KOSSUTH LAJOS-TÉR 11. SZ., H. 202.

II. ÉVF.

A. SZERZŐMUNKÁK

12. SZÁM.

OLVASD EL, ŐRIZD MEG ÉS BEJUTTSZ KÖNYVTÁRBA!

A MEZŐGAZDASÁGI KIÁLLÍTÁSOK ÉS ÁLLATDÍJAZÁSOK JELENTŐSÉGE ÉS OKTATÓ HATÁSA

írta:

Konkoly Thege Sándor dr.

Állatorvosi főiskolai és közgazdasági egyetemi magántanár,
az Országos Magyar Gazdasági Egyesület főtitkára

A Földművelésügyi Minisztérium megbízása alapján
csinos kivitelű és egész vászonkötésű

BEKÖTÉSI TÁBLÁK

ezen „Rádiós Gazdasági Előadások” 1928. évben megjelenő
számaihoz már kaphatók könyvkereskedésünkben. Ára közvetlen
nálunk átvéve darabonként —80 fillér, postán, keresztköttéssel 1— pengő
„Patria” Irodalmi Vállalat és Nyomdai R.-T., Budapest, IX., Üllői-út 25. szám.

A mezőgazdasági kiállítások és állatdíjazások jelentősége és oktató hatása.

Írta: **Konkoly Thege Sándor dr.**

állatorvosi főiskolai és közgazdasági egyetemi magántanár,
az Országos Magyar Gazdasági Egyesület főtitkára

A ma, 1929. március 21-én megnyílt budapesti országos mezőgazdasági kiállítás és vásár ismét az érdeklődés előterébe hozta a kiállítások kérdését. Aki figyelemmel kíséri az Országos Magyar Gazdasági Egyesület által rendezett tenyészállatvásárok nagyarányú fejlődését, amelyek az utóbbi években országos mezőgazdasági kiállításokká nőttek ki magukat és aki e kiállítások megtekintése során látja az érdeklődés és látogatottság soha nem sejtett arányokban fokozódó mértékét: már ezekből a tényekből megállapíthatja a kiállítások igen nagy jelentőségét. Pedig ezek a jelenségek inkább csak a külső látszatra, a kiállítás sikerére vonatkoznak, míg a kiállítások belső tartalmát, oktató hatását, a mezőgazdaság fejlődésére gyakorolt kedvező befolyását csak azok tudhatják igazán értékelni, akik a *kiállítások és a gazdasági élet közötti összefüggés és kölcsönhatás* mélyebben fekvő kapcsolatait ismerik és kutatják.

Nemcsak nálunk Magyarországon, hanem minden magasabb kultúrszínvonalon álló államban a *mezőgazdasági haladásnak értékes tényezői és erősen ható rugói voltak mindenkor a különböző mezőgazdasági kiállítások és díjazások*. Ezek ugyanis évről évre, vagy nagyobb időközökben szemléltető módon beszámolnak az egész mezőgazdaság, vagy egy-egy termelési ág helyzetéről, fejlődésének színvonaláról és irányáról; beszédesen felhívják a figyelmet az elért és elérhető eredményekre és rámutatnak azokra a hiányokra és hibákra, amelyek fokozott munkát és orvoslást kívánnak; a gazdaközönség széles rétegei előtt feltárják, hogy szaktudással, szorgalommal és kitartással milyen értékes anyagot lehet előállítani; a bíráló és díjazás révén egyrészt a nemes versenyt, a tenyésztők és termelők közötti vetélkedést fokozzák, másrészt a kiállítóknak és látogatóknak a termelés és tenyésztés kívánatos irányára, színvonalára és eszközeire nézve hasznos útbaigazításokat szolgáltatnak. A vásárral egybekötött kiállítások ezenkívül a tenyészállatok, vetőmagvak, gépek, eszközök

stb. értékesítésére és beszerzésére is kitűnő alkalmat és kényelmes lehetőséget biztosítanak a kereslet és kínálat központosítása révén. Emellett a mezőgazdasági kiállítások az egy-egy vidéken elszigetelten élő gazdák előtt feltárják és megismertetik az egész ország mezőgazdaságát és figyelmüket a működés és haladás olyan lehetőségeire hívják fel, amelyenekre azelőtt talán nem is gondoltak. De megismertetik a gazdákkal a mezőgazdaság szolgálatára hivatott állami és gazdasági intézményeket is; a városi lakossággal pedig megismertetik a mezőgazdaságot munkájának nehézségeivel és elért eredményeivel együtt és ezáltal is közelebb hozzák egymáshoz a falut és a várost.

Tovább lehetne még részletezni és fejtegetni a mezőgazdasági kiállítások és díjazások üdvös hatásait és értékes eredményeit, amelyek a gyakorlatban olyan eleven erővel és kézzelfoghatóan érvényesültek, hogy *mindenkor és mindenütt úgy az állami hatóságok, valamint a gazdasági szervezetelek a mezőgazdasági haladás egyik leghatásosabb eszközének tartották a kiállításokat.* Rendszeresen beillesztették tehát munkatervükbe a kiállítások rendezését és erre sok munkát és pénzt áldoztak. Természetesen aszerint, hogy milyen szervezet és milyen célból rendezi a kiállításokat, ezeknek kerete, célja, jelentősége és hatása eltérő lehet, abban azonban valamennyi megegyezik, hogy végeredményben tágabb vagy szűkebb körben, kezdetlegesebb vagy nagyobb szabású eszközökkel, de *mind egyformán szeretettel és eredményesen szolgálja a haladás gondolatát.*

A mezőgazdasági kiállítások sorában a legnagyobb múltja és legnagyobb súlya talán az angol királyi gazdasági egyesület által, már közel egy évszázad óta rendezett mezőgazdasági kiállításnak, az ú. n. *Royal-Show*-nak van, amely irányítólag hatott az angol állattenyésztés fejlődésére. Ennek az évenként más-más városban tartott nagyszabású angol mezőgazdasági kiállításnak a tenyészállatesoport a gerince, amint általában világszerte minden mezőgazdasági kiállításon a legnagyobb érdeklődés az állatok iránt nyilvánul meg. Az angol kiállításokon igen nagyszabású még a gépkiallítási csoport, de már a többi termelési ágak viszonylag szerényebb keretek között nyernek csak bemutatást. A múlt évben *Notttingham*-ban tartott 87-ik kiállításon igen nagy érdeklődéssel találkozott az értékesítés javítása céljából közelmúltban szervezett angolbirodalmi hivatal oktató kiállítására, amely élő és vágott állatok, valamint feldolgozott termékek bemutatásával ismertette meg a termelő gazdákkal a piac kívánosságait, felhívta a figyelmüket arra, hogy mit keres és mit nem szeret a vásárló- és fogyasztóközönség. Ugyanezt a burgonyára, tojásra, gyümölcsre és más élelmicikkre vonatkozóan is bemutatta. Kiállítására keretében különösen nagy súlyt vetett a helyes osztályozás és csomagolás módjainak megismertetésére, ezért ezeket üzemben is szemléltette. Ezen a nagy mezőgazdasági kiállításon kívül Angliában természetesen az egyes grófságokra, vagy egyes állattenyésztési ágakra és fajtákra

szorítkozó kiállításoknak egész sorát rendezik, amelyek közül külön ki kell emelni az állathízlalás fejlesztésére nagy hatást gyakorló hízottállatkiállítást, az ú. n. *Smithfield Show*-t, továbbá a teheneket is bemutató és tejelési versenyeket rendező tejgazdasági kiállítást.

Hasonlóképen világszerte ismert és a maga nemében igen kiváló, a német gazdasági egyesület (*Deutsche Landwirtschafts-Gesellschaft*) által minden évben rendezett mezőgazdasági vándorkiállítás, amelyet szintén minden évben más-más nagyobb német városban rendeznek. Ez évben a 35-ik ilyen vándorkiállítás június hó első napjaiban *München*-ben lesz. Ezek a német birodalom egész területét és a mezőgazdaság minden termelési ágát felölelő, hatalmas kiállítások tulajdonképpen az előbb említett angol kiállítások hatására és mintájára alakultak ki, sok tekintetben azonban azokat már felül is múlják. A német alaposág, szervezőképesség és szaktudás erősen rányomja a bélyegét ezekre a kiállításokra, amelyek az oktató hatást jobban kiépítették és az összes termelési ágakat jobban felkarolták, mint az angol kiállítások. A *Deutsche Landwirtschafts-Gesellschaft* nagyszabású vándorkiállításán kívül — amelyet évről évre sok magyar gazda is meglátogat — természetesen igen sok tartományi vagy kerületi kiterjedésű, valamint csupán egyes állatfajtákat felölelő kiállítást, díjazást és árverést rendeznek.

Messze vezetne, ha csak hasonló vázlatos módon ismertetni óhajtanám a többi ország kiállításának rendszerét és jelentőségét. Így csak azt említem meg, hogy *Franciaországban* a kerületi és tartományi kiállításokon kívül minden évben rendeznek nagyszabású országos tenyészállatkiállítást, azonkívül egy külön országos lókiállítást. Nagyon nevezetes *Belgiumban* a belga hidegvérű lovak országos kiállítása és parádéja. Ennek példáját hidegvérű ló tenyésztése fejlődésével kapcsolatban újabban *Hollandia* is követi, amely nagyszabású szarvasmarhakiállításokat is rendez. Különösen nagy fényvel és nagy áldozatokkal rendezik az állatkiállításokat a *tengerentúli országokban*, ahol a nézőközönség óriási tömegeit befogadó hatalmas csarnokokban mutatják be és vezetik elő a díjazott és kiállított állatokat, még pedig az érdeklődő közönség egyéb elfoglaltságára való tekintettel, a késő esti órákban, nagyszabású kivilágítás mellett.

Mindezekben az országokban a mezőgazdasági kiállítások nemcsak szakszerű látványosságot, hanem valójában melegen ünnepelt nemzeti eseményt jelentenek, amelyre büszkeséggel hivatkozik minden foglalkozási ág, a lakosság kicsinyje és nagyja egyaránt.

Hazánkban szintén már évtizedek óta szerepelnek az állatdíjazások és kiállítások az állattenyésztés fejlesztésének szolgálatában. Az *Országos Magyar Gazdasági Egyesület*-nek már közel százéves alapszabályai a megvalósítandó működési célok és feladatok sorában felsorolják a kiállítások, díjazások és vásárok rendezését. Az egyesületnek a régi időkben e téren tett úttörő kezdésein kívül, különösen az általa nagy eredménnyel megszervezett és az idők folyamán ország-szerte fogalomná vált *tenyészállatvásárok* intézményét kell kiemelniünk,

amely immár közel félszázados multra tekinthet vissza. A ma megnyílt országos mezőgazdasági kiállítás keretében ugyanis már a 38-ik tenyészállatvásárt rendezi az Országos Magyar Gazdasági Egyesület és mert közben hétéves kényszerű háborús szünet volt és mert azonkívül több évben a járványos betegségek nagyobb mérvű fellépte miatt nem lehetett tenyészállatvásárt tartani, így tehát a 38-as szám már közel egy félszázados multat jelent. Minálunk, ahol a magyar ember szalmaláng természete mellett a legértékesebb kezdések is többnyire tiszavirág életűek szoktak lenni, ez a közel félszázados mult minden másnál jobban igazolja a tenyészállatvásároknak nagy gyakorlati jelentőségét. Ezek ugyanis azonkívül, hogy a nevelt tenyészállatok kedvező értékesítésére és egyben a legkiválóbb anyagnak egy helyben nagy választékból való kényelmes beszerzésére megadták a lehetőséget, a legkiválóbb szakemberek által végzett bírálat és díjazás útján értékes irányító és oktató hatást fejtettek ki az egész magyar állattenyésztésre. A tenyészállatvásárokkal kapcsolatos gépkiallítások pedig a gépújdonosságokat ismertették meg a gazdaközönsséggel és a termelési technika fejlődésének adtak lökéseket.

A Budapesten rendezett, díjazással egybekötött országos tenyészállatvásárokon kívül természetesen a vidéken is nagyszámban rendeztek már évtizedek óta helyi jelentőségű állatdíjazásokat és vásárokat részben egyes hatósági tényezők, főleg azonban a vármegyei gazdasági egyesületek. Ezeknek az állatdíjazásoknak a maguk szűkebb körében szintén értékes nevelő és oktató hatása van. Ezért most is minden évben nagyszámban rendeznek a vármegyei gazdasági egyesületek, sőt újabban a mezőgazdasági kamarák és a vármegyei mezőgazdasági bizottságok is *tenyészállatdíjazásokat és vásárokat*, amelyek néha más termelési ágak anyagát is felölelik. Ezek a vidéki állatdíjazások azonban sokszor nem fejtenek ki olyan nagymértékű oktató hatást, amilyent helyesebb szervezés és céltudatosabb rendezés mellett elérhetnének. A bírálóbizottságok ugyanis többnyire nem közlik a kiállítókkal, hogy állataikat miért nem találták díjazásra alkalmasnak és így a szakkérdésekben kellő jártassággal nem rendelkező gazdák a mellőzés érzésével, komolyabb okulás nélkül távoznak a díjazásról. Ezért kívánatos volna, hogy az egyes állatok selejtezésénél és osztályozásánál a bírálóbizottságok ennek okát mindjárt szakszerűen megmagyaráznák, azonkívül pedig a díjak kiosztásával kapcsolatban, rövid szakelőadás keretében hívják fel a figyelmet a tapasztalt hibákra és mulasztásokra, a javítás és haladás célszerűnek tartott eszközeire és lehetőleg gondoskodjanak a díjazott állatok szakszerű elővezetéséről és bemutatásáról is.

Ezek szerint nálunk a kiállítások és díjazások *a multban főleg csak az állattenyésztést ölelték fel* és néhány nagyszabású általános országos kiállításon, így az 1885. évi és az 1896. évi milleniumi kiállításon kívül inkább csak egyes nagyobb vidéki kiállítások (ú. m. : a pozsonyi, szegedi, pécsi stb.) karolták fel többé-kevésbé az állat-

tenyésztés mellett a mezőgazdaság egyéb ágait is. Ezeknek szolgálatára úgy az *Országos Magyar Gazdasági Egyesület*, valamint más szervezetek is rendeztek ugyan időnkint különleges kiállításokat, mint amilyen volt az 1912. évben tartott budapesti országos vetőmagkiállítás, azonkívül az 1914. évi országos kukoricakiállítás, továbbá a sörárpakiállítások és vásárok stb., de hiányzott egy olyan kiállítás, amely a mezőgazdaság egész területét átfogóan öleli fel és rendszeresen mutatja be.

Ezért, amidőn a háború után a tenyészállatvásárok iránti érdeklődés örvendetes módon egyre szélesebb kereteket öltött, önként kínálkozott az a megoldás, hogy az *Országos Magyar Gazdasági Egyesület az általa minden év tavaszán Budapesten rendezett tenyészállatvásárokat fokozatos fejlődéssel országos mezőgazdasági kiállitássá építse ki*. Ennek érdekében az egyesület az összes hatósági és gazdatársadalmi tényezők, elsősorban a földművelésügyi minisztérium értékes támogatásával úttörő munkát végzett és néhány év alatt sikerült elérnie, hogy ha a ma megnyílt országos mezőgazdasági kiállítás még nem is érte el a kívánatos fejlődés végső fokát és az eszményien tökéletes megoldást, mégis olyan széles kereteket és olyan nagy anyagot ölel fel, hogy a csonka ország nehéz gazdasági helyzetének figyelembe vétele mellett a maga nemében hatalmas teljesítményt jelent, amely eredményesen állja ki a tárgyilagossághoz hasonlítást a legnagyobb államok óriási áldozatokkal rendezett mezőgazdasági kiállításával.

Ezen az országos mezőgazdasági kiállitáson kívül az utóbbi években más oldalról is örvendetes haladást lehet megállapítani a mezőgazdasági kiállítás ügy fejlődése terén. E tekintetben külön ki kell emelnünk a *Faluszöveltség* nagyszámban rendezett vidéki kiállításait, amelyek az oktató hatást a mezőgazdaság szorosan vett területén kívül a népegészségügyre, a népoktatásra, a háziiparra és egyéb más fontos kérdésre is kiterjesztik. Igen értékeseknek bizonyultak a *Tiszántúli Mezőgazdasági Kamarának* úttörő különleges kiállításai, amelyek a juhászat, a dohánytermelés, a gyümölcstermelés, a rét- és legelőjavítás stb. területét ölelték fel rendszeresen. De egyes vármegyei gazdasági egyesületek kiállításai is az utóbbi években olyan széles kereteket és olyan magas színvonalat mutattak fel, amelyek a legnagyobb elismerést megérdemlik, így a békéscsabai, a szentesi, a szombathelyi stb. kiállítások.

Bár elvileg örvendetes és kívánatos a kiállítások számának gyarapodása, e tekintetben azonban bizonyos egészséges mértéket be kell iartani. Inkább kevesebb legyen a kiállítások és állatdíjazások száma, de ezek jól megalapozott, megfelelő érdemleges anyagot bemutató és kellő érdeklődést biztosító rendezések legyenek. A feleslegesen sok apró kiállítás megoszlja az érdeklődést és emellett, ha a látogató közönség a kiállítás szűk keretei miatt csalódottan távozik, ez kedvezőtlen hatást gyakorol a többi számottevő kiállítás látogatására is. Hasonlóképpen kedvezőtlen befolyása van a gazdák, gyárosok és kereskedők kiállitási hajlandóságára, ha a hozott áldozataikat és munkájuk

kat nem jutalmazza megfelelő érdeklődés. Különösen hátrányos pedig az, ha a külföldről csábitunk ide hangzatos címek alatt, nagy reklámmal látogatókat, akik azután nem elég nagyszabású és komoly kiállítást találnak itt.

Ezenkívül minden kiállítás rendezésénél még az eddiginél is jobban érvényesíteni kell azt a törekvést, hogy *a kiállítás ne csak látványosság és szórakozási alkalom, hanem az oktatásnak komoly eszköze és így a haladásnak hasznos tényezője legyen.* A szakszerű csoportosításra, a tájékoztató és magyarázó felírásokra, az eredmények kiemelésére, a kívánatos eszközök és eljárások bemutatására nagy súlyt kell vetni.

Ezt a szempontot azonban a látogató közönségnek is fokozottan figyelembe kell vennie és részéről is a szórakozáson és gyönyörködésen kívül *a tanulási lehetőségeket minél jobban keresnie kellene.* Ezért a kiállítások megtekintése során céltudatos tervet kell készíteni és a céltalan bolyongás és szemlélődés helyett úgy kell a kiállítást bejárni, hogy a látogató tudja: mit és miért, milyen szempontból akar megtekinteni. Ennek természetesen az az előfeltétele, hogy megfelelő időt kell szentelni a kiállítás rendszeres megtekintésére, mert néhány óra alatt csak felületes benyomásokat lehet gyűjteni, de komoly tanulságokat és szakszerű elmélyedéseket szerezni nem lehet.

Ez a szempont különös figyelmet érdemel a ma megnyílt budapesti országos mezőgazdasági kiállítás megtekintésénél, mert ez valóban igen nagy anyagot ölel már fel és kiterjedésében is olyan hatalmas területet foglal el, hogy csupán futólagos bejárásához tekintélyes idő szükséges. Emellett pedig délelőttönkint a díjazott állatok elővezetése, délutánonkint meg a különböző lovasmutatványok szemléltetése fogja igénybe venni a legtöbb látogató idejének egy részét. Ezért legalább egy egész napot mindenkinek rá kell szánni a kiállítás megtekintésére, még jobb azonban, ha valaki két nap is ki tud jönni, mert így kevesebb testi és szellemi fáradtság mellett jobban tudja élvezni és hasznosítani a látóivalókat.

A kiállítások megtekintése során nagyon célszerű az az eljárás, hogy a látogató először meglehetősen gyors ütemben végigjárja a kiállítás egész területét és nagyjából megszemléli az egész anyagot. Ilyen általános tájékozódás után már tudja, hogy mi érdekli közelebbről, minek a tanulmányozására óhajt több időt fordítani és azután a rendelkezésére álló időhöz képest úgy osztja be a további szemlélődését, hogy az egyes részekkel az érdeklődésének megfelelő ideig és módon foglalkozzék. Akik nem így járnak el, azokkal többnyire az esik meg, hogy a kiállítás először megtekintett részeiben igen sokáig elidőznek, míg azután a többi csoportot vagy egyáltalában meg sem tudják nézni, vagy pedig csak egész felületesen átszaladnak és utólag sajnálkoznak, hogy a kiállításból alig láttak valamit.

Hasonlóképpen a gyakorlatban nem válik be az a gyakori szokás, hogy a kiállítás megtekintésére többen összebeszélnek és együtt, csoportosan járnak végig a csarnokokat. Ilyenkor az idő nagy része nem a

nézéssel, hanem a beszélgetéssel telik el, emellett a zsúfolt kiállítási területen a csoportokban való mozgás természetesen igen nehéz. Minden ember érdeklődésének tárgya és foka eltérő, ami miatt szintén nem előnyös az együttes megtekintés. Minél többen vannak együtt, ezek a hátrányok annál inkább jelentkeznek. Ezért a csoportos megtekintést csak az esetben lehet ajánlani, ha a társaságban van olyan valaki, akinek céltudatos vezetése, gyakorlata, vagy oktató magyarázata ezeket a hátrányokat kiegyenlíti, illetve kiküszöböli.

A magyar gazdáknak a haladás iránt megnyilvánuló egyre nagyobb igyekezete, a szakismeretek elsajátítására egyre szélesebb körben jelentkező törekvése, a kiállítások jelentőségének és oktató hatásának egyre jobban elmélyülő felismerése remélni engedik, hogy nemcsak a ma Budapesten megnyílt országos mezőgazdasági kiállítás, hanem a vidéken és a jövőben rendezendő kiállításokat és állatdíjazásokat is fokozott mértékben fogja felkeresni és tanulmányozni úgy a gazdaközönségnek, valamint az egész lakosságnak minden rétege. Természetesen, igen hasznos módon gazdagíthatja szaktudását és növelheti látókörét az a gazda, akinek módjában áll egyik vagy másik nagyszabású külföldi mezőgazdasági kiállítást megszemlélni.

Valóban nagyon kívánatos és fontos a mezőgazdasági szaktudás fejlesztésére és a nemes verseny fokozására a mezőgazdasági kiállításokat is hatványozottan felhasználni, mert azzal ma már bizonyára mindenki tisztában van, hogy a nehéz világversenyben legértékesebb fegyvereink: a *tudás* és a *tanulás*.

